

■ MENEKÜLTEK KÖZÖTT

Ionescót olvasom. A *Rinocéroszokat*. Jó lenne a színház műsorára tűzni. Egy ügyes rendező sok mindent elmondhatna a darabbal, ráadásul mennyire aktualizálhatná! A szerző, Ionesco egy helyen így nyilatkozott: „Világunk iszonyú és pokoli. Mi tegyünk egy ilyen korban?” Olvasom a drámát. Minden idegszálammal érzékelem az orrszarvúk dübörgését, a gyűlölet pörölycsapásait mellettem. Bérenger, a darab központi figurája egy helyen így kiált fel: „Ha valahol máshol történt volna mindez, más országban, s az ember csak úgy olvasná az újságban, akkor nyugodtan meg lehetne vitatni a dolgot, tanulmányozni a kérdést minden oldalról, tárgyilagosan le

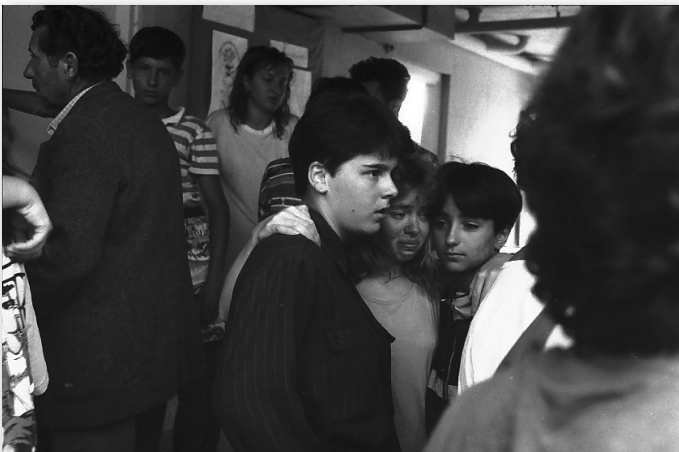
Szlavóniai menekültek
Zánkán

■■■

lehetne vonni a tanulságokat... akadémikus vitákat lehetne szervezni, meg lehetne hívni tudósokat, írókat, jogászokat, művelt hölgyeket, művészeket... S egyszerű embereket is az utcáról, ez érdekes, tanulságos lenne... De mikor mindez veled történik meg, mikor egyszerre csak ott állsz szemben a brutális tényekkel, akkor nem mondhatod, hogy semmi közöd hozzá, sokkal jobban megrendülsz, semhogy hidegvérrel tűrhesd. Engem ez megdöbbsent, megdöbbsent, igenis megdöbbsent! Nem térek magamhoz.”

Sajnos a tények, amelyek előtt az ember áll, egyszerűen letaglózák. A nacionalizmus zászlaját lobogtatva hatalmasodik el a tömeg,

■■■

és – legalábbis nekem úgy tűnik – semmissé tapossa az értelem utolsó szikráit is. Rommá lótt városok, falvak. Menekültek. Menekültek itt a Vajdaságban, menekültek a határon túl.

A Balaton túlsó partján az egymástól karnyújtásnyira lévő kis helységek közé egy gyermeküdülő ékelődik. Azt mondják, nyáron sok ezer kisdíák csodálatos oázisa ez a táj, ez a vidék. Most a kórógyiak vannak itt. Az egész falu. Zárkózott, csendes emberek. Befelé forduló, néma emberek.

Szúnyogh Sándor jut eszembe, a szlovéniai magyar költő. A *Muratáj* első számának vörösmarti bemutatásán találkoztunk legutóbb. A *Halicanumi üzenet* című versét olvasta fel. Utána a vörösmarti présházakban, pincékben még sokat beszélgettünk a versről, a szülőföldről, a hazáról. Ott, a kórógyiak között ennek a versnek befejező sorai jutottak az eszembe:

*Halicanum szülöttei
kutyánál hüebb fiai vagyunk e földnek
bárhova viszi sorunk
lábunkat törve is hazarontunk
bármilyen szél fúj
itt sohasem fázunk*

■■■

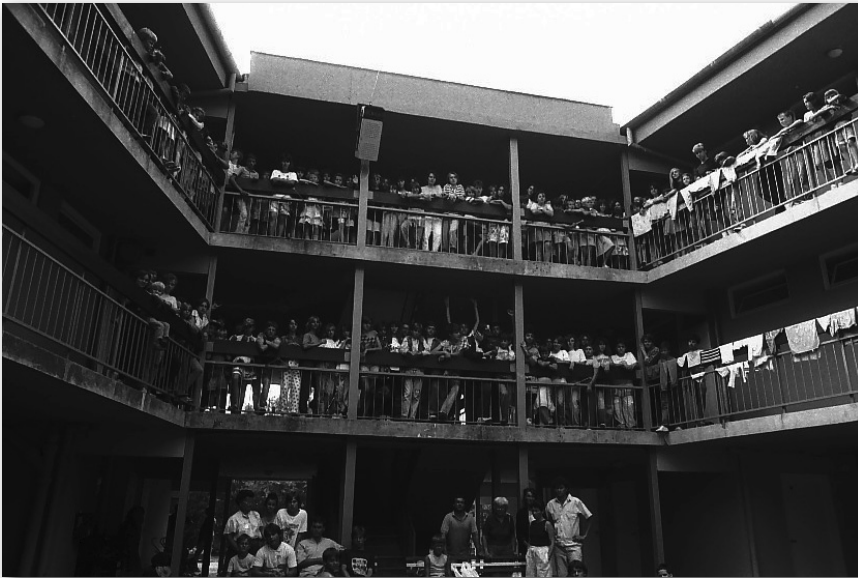
*a holtakkal is
víg dalokat dudorászunk.*

Kórógy. A Petőfi Sándor iskolák találkozója. Kétszer tartották eddig ebben a kis szlavóniai magyar faluban. Vendége lehettem ennek a nagyon szép rendezvénynek. A kétnapos ünnep, mert az volt, tízegynéhány évvel ezelőtt és tavalyelőtt is megfürdetett bennünket a vendégszeretet, a ragaszkodás melegében. De most, hogy emlékeim között kutatok, nagyon régi, megfakult képekre is bukkanok. Gubik Mirával, Boros Istvánnal és Mirjanával valamikor a hatvanas évek derekán vendégeskedtünk mi nemegyszer Kórógyon. Mennyi kedves ismerőst, nemcsak ismerőst, hanem barátot, igaz, őszinte barátot őriztek meg nekem ezek a gyorsan lepergő évek.

Kórógy most ott van a Balaton partján. Egyenes tartású emberek. Az ősz már rozsdaszínűre festette a fák, a falombok zöld bársonyát. A szél már a hűvöst hozza. A tél kopogtat majd nemsokára, a zord hideg tél.

Mikor kondul meg a hazahívó harangszó? Mikor nyúl feljük az otthagyt falu még talán egészséges karja? Mikor?!

Magyar Szó, 1991 októbere

■■■